

ZBORNİK RAĐOVA ЗБОРНИК РАĐОВА

БРОЈ / BROJ

3

Međunarodni okrugli sto
povodom 30 godina
Ekonomskog fakulteta u Brčkom

"EKOНОМСКА НАУКА
И ТРАНСФОРМАЦИЈА
БОСАНСКОХЕРЦЕГОВАЧКОГ
ДРУШТВА"

Међународни округли сто
поводом 30 година
Економског факултета у Брчком

"EKONOMSKA NAUKA
I TRANSFORMACIЈA
BOSANSKONERCEGOVAČKOG
DRUŠTVA"

Брчко, март 2007. године
Brčko, mart 2007. godine

ИЗДАВАЧ
Економски факултет у Брчком

РЕДАКЦИОНИ ОДБОР:
проф. др Љубомир Трифуновић
проф. др Хамид Алибашић
проф. др Марин Гужалић
проф. др Мурат Синанагић
проф. др Стеван Р. Стевић
проф. др Раде Станкић
проф. др Лазар Л. Милићевић
доц. др Момчило Пољић
доц. др Теодор М. Петровић
мр Лазар К. Радовановић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
проф. др Љубомир Трифуновић

ЛЕКТОР
Васо Танасић, професор

ТЕХНИЧКИ СЕКРЕТАР И КОРЕКТОР
мр Лазар К. Радовановић

ШТАМПА
.....

ЗА ИЗДАВАЧА
проф. др Љубомир Трифуновић, в.д. декана Факултета

ТИРАЖ
300 примјерака

IZDAVAČ
Ekonomski fakultet u Brčkom

REDAKCIONI ODBOR:
prof. dr Ljubomir Trifunović
prof. dr Hamid Alibašić
prof. dr Marin Gužalić
prof. dr Murat Sinanagić
prof. dr Stevan R. Stević
prof. dr Rade Stankić
prof. dr Lazar L. Miličević
doc. dr Momčilo Poljić
doc. dr Teodor M. Petrović
mr Lazar K. Radovanović

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
prof. dr Ljubomir Trifunović

LEKTOR
Vaso Tanasić, profesor

TEHNIČKI SEKRETAR I KOREKTOR
mr Lazar K. Radovanović

ŠTAMPA
.....

ZA IZDAVAČA
prof. dr Ljubomir Trifunović, v.d. dekana Fakulteta

TIRAŽ
300 primjeraka

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна и универзитетска библиотека
Републике Српске, Бања Лука

330 (082)

**МЕЂУНАРОДНИ ОКРУГЛИ СТО "ЕКОНОМСКА НАУКА И
ТРАНСФОРМАЦИЈА БОСАНСКОХЕРЦЕГОВАЧКОГ ДРУШТВА"
(2007 ; Брчко)**
Zbornik radova. 3 / Međunarodni okrugli sto
povodom 30 godina Ekonomskog fakulteta u Brčkom
"Ekonomska nauka i transformacija
bosanskohercegovačkog društva", Brčko, mart 2007.
godine ; [glavni i odgovorni urednik Ljubomir
Trifunović]. - Brčko : Ekonomski fakultet,
2007 (Laktaši : Grafomark). - 220 str. :
ilustr. ; 30 cm

Tiraž 500. - Bibliografija uz većinu radova.

ISBN 978-99938-95-05-3

COBISS.BH-ID 387864

SADRŽAJ / САДРЖАЈ

TRIDESET GODINA POSTOJANJA I RADA EKONOMSKOG FAKULTETA U BRČKOM – TEMELJ REFORMI KOJE SU U TOKU <i>Dr Marin Gužalić, dekan</i>	5
ULOGA I ZNAČAJ EKONOMSKOG FAKULTETA U PRIVREDNOM I DRUŠTVENOM RAZVOJU BRČKO DISTRIKTA BIH <i>Dr Stevan R. Stević, redovni profesor</i>	11
UTICAJ MONETARNE I FISKALNE STABILIZACIJE NA EKONOMSKI RAZVOJ <i>Dr Hamid Alibašić, redovni profesor</i>	15
DOMAŠAJI OSTVARENIH REZULTATA TRANZICIONIH I PRIVATIZACIONIH PROCESA U BRČKO DISTRIKTU BOSNE I HERCEGOVINE <i>Dr Hamid Alibašić, redovni profesor i Zijad Lugušić, dipl. oec.</i>	22
PARTNERSTVO JAVNOG I PRIVATNOG SEKTORA U VISOKOM OBRAZOVANJU BOSNE I HERCEGOVINE <i>Dr. Meho Bašić, redovni profesor</i>	31
Ocjena informativnog kapaciteta finansijskih izvještaja u Bosni i Hercegovini <i>Dr Murat Sinanagić, redovni profesor i Renata Lučić, dipl. oec., asistent</i>	35
INTERNET KAO SAVREMENI KANAL PRODAJE <i>Dr Rade Stankić, redovni profesor</i>	41
INVESTICIONO ODLUČIVANJE I IZBOR IZMEĐU VIŠE PROJEKATA <i>Dr Stevan R. Stević, redovni profesor</i>	51
EKONOMSKI I TRGOVINSKI ODNOSI EVROPSKE UNIJE U USLOVIMA GLOBALNE EKONOMIJE <i>Dr Mladen M. Bodiroža, vanredni profesor</i>	56
EVROPSKA UNIJA – SPECIFIČAN POLITIČKI SISTEM <i>Dr Mladen M. Bodiroža, vanredni profesor</i>	67
PREDUZETNIŠTVO – ŠANSA TRANZICIONIH PROCESA <i>Dr Marin Gužalić, vanredni profesor</i>	73
STANJE I OGRANIČENJA EKONOMSKE MISLI U BOSNI I HERCEGOVINI <i>Dr. Sci. Kadrija Hodžić, vanredni profesor</i>	82
STRATEGIJA MARKETINGA KAO OKVIR ZA RAZVOJ I UPOTREBU AMBALAŽE <i>Dr.sc. Rifat Klopić, vanredni profesor i Dr.sc. Fahrudin Fehrić</i>	89
TEORIJSKI OKVIR ZA MARKETINŠKU REKONCEPTUALIZACIJU POLITIKE U BiH <i>Dr. Najil Kurtić, vanredni profesor</i>	101
ITERATIVNO RJEŠAVANJE SISTEMA LINEARNIH JEDNAČINA <i>Dr Slobodan Lakić, vanredni profesor</i>	109
RAZVOJ ELEKTRONSKOG POSLOVANJA U BANKARSTVU ZASNOVAN NA ISKUSTVU SKANDINAVSKIH ZEMALJA <i>Dr Lazar L. Milićević, vanr. profesor i Vladimir L. Milićević, dipl. matem.-informatičar</i>	112
KONTNI PLAN KAO DETERMINANTA UKUPNE INFORMATIVNE SNAGE RAČUNOVODSTVENOG SISTEMA PREDUZEĆA <i>Dr Radmila Jablan Stefanović, vanredni profesor</i>	116
ИСПИТИВАЊЕ ЈАВНОГ МЊЕЊА КАО ОБЛИК ПРОМОЦИЈЕ <i>Др Љубомир Трифуновић, ванредни професор</i>	134
RAZVOJNI TOKOVI BOSANSKOHHERCEGOVAČKE PRIVREDE U POSTRATNOM PERIODU <i>Dr. sc. Muharem Klapić, docent</i>	146

MJEREЊE PERFORMANCI U JAVNIM I NEPROFITNIM ORGANIZACIJAMA <i>Др Теодор М. Петровић, доцент</i>	153
TRGOVINSKE FORME INTERNACIONALIZACIJE POSLOVANJA MALIH I SREDNJIH PREDUZEĆA <i>Dr Momčilo Poljić, docent</i>	163
PLANIRANJE KAO DETERMINANTA USPJEHA MALIH BIZNISA <i>Dr.sc. Bahrija Umihanić, docent i Dr.sc. Adil Kurtić, vanredni profesor</i>	174
BUDUĆNOST MALIH PREDUZEĆA POD UTJECAJEM ZAPOŠLJAVANJA ODGOVARAJUĆIH ZAPOSLENIKA <i>Dr. sc. Bahrija Umihanić, docent</i>	181
PRIMJENA VJEŠTAČKIH NEURONSKIH MREŽA U IZGRADNJI SISTEMA ZA PODRŠKU POSLOVNOM ODLUČIVANJU <i>Mr Lazar K. Radovanović, viši asistent</i>	190
POLITIKA CIJENA BANAKA U BOSNI I HERCEGOVINI KAO DETERMINANTA (NE)LOJALNOSTI KLIJENATA <i>Mr. sc. Ermina Smajlović, viši asistent</i>	200
EKONOMIJA KAO FAKTOR RAZVOJA CIVILNOG DRUŠTVA <i>Mr. sc. Benjamin Taletović, viši asistent</i>	211
PROTOKOL ZA BEŽIČNI PRENOS PODATAKA IZMEĐU INTERNETA I MOBILNIH UREĐAJA <i>Miodrag Peranović, dipl. oec., asistent</i>	217

TRIDESET GODINA POSTOJANJA I RADA EKONOMSKOG FAKULTETA U BRČKOM – TEMELJ REFORMI KOJE SU U TOKU

Dame i gospodo, Vaša Ekselencijo!
Poštovane kolege, prijatelji!
Dragi gosti!

Trideset godina postojanja i rada jedne institucije je jubilej za sebe. Kada se to odnosi na instituciju obrazovanja i nauke, to dobiva još veću dimenziju, jer institucija obrazovanja pripada onom delu mladosti koja se priprema za život čija je polazna osnova najdragocenija u svakom društvu. U isto vreme ono predstavlja i prve korake ka savladavanju metoda kojima se stupa u svet nauke, onog dela kome pripada institucija, u kome se strogost primenjenih principa potvrđuje kao seme novog znanja, odnosno organizaciona mudrost, sa kojom se kreće put odrednica života. Na ovoj instituciji se trideset godina srećemo sa oduševljenjem mladosti da se upišu na fakultet koji im je predstavljao izazov. Svaka generacija je prolazila put sazrevanja u okviru kojeg se pratio rast od nestašne mladosti do ozbiljnih mladih ljudi koji su postali odrasli da prihvate izazove potvrđivanja u praksi. I mnogi su se potvrdili, i potvrđuju se u tom izazovu.

Ova školska godina na Ekonomskom fakultetu u Brčkom je posvećena tom jubileju. Početak aktivnosti je pripao studentima, koji su se pridružili inicijativi Studentske unije Republike Srpske i Predsednika Republike Srpske akciji STUDIRAJ NAJBOLJE. Na Ekonomskom fakultetu je 14. oktobar bio dan posvećen popularizaciji studiranja u Brčkom, i održan je okrugli sto u organizaciji Studentske organizacije Fakulteta sa temom: Upravljanje Fakultetom u uslovima Bolonjskog procesa.

Zajednička sednica Organa Fakulteta predstavlja centralnu proslavu, na kojoj se sumiraju rezultati dosadašnjeg rada i iniciraju odrednice budućeg rada. Učešće profesora i saradnika Fakulteta u proslavi, kao poseban doprinos obeležavanju 30 godina i rada, se realizovao, realizuje i trajaće tokom godine različitim oblicima aktivnosti čiji rezultati će se štampati u Zborniku radova posvećenom ovom jubileju.

Tokom školske godine organizovaće se predavanja sa aktuelnim temama otvorenog tipa, gostovanja profesora i uglednih javnih i stručnih ličnosti uključenih u programe obrade određenih tema u procesu predavanja, izdavačka delatnost, izdavanje monografije. Dakle bogata radna aktivnost posvećena jubileju.

Ekonomski fakultet u Brčkom je osnovan 23. septembra 1976. godine Odlukom tri veća Skupštine opštine Brčko. Organizaciono, Fakultet je bio deo strukture Univerziteta u Tuzli u okviru kojeg je delovao i radio do 1992. godine. Događaji na ovim prostorima su uticali da su jedan broj profesora i saradnika, te 1992. godine bošnjačke nacionalnosti osnovali Ekonomski fakultet u Tuzli, a Ekonomski fakultet u Brčkom je nastavio sa radom u sastavu Univerziteta u Srpskom Sarajevu – danas u Istočnom Sarajevu.

Formiranju Ekonomskog fakulteta u Brčkom je prethodila bogata aktivnost posvećena obrazovanju kadrova ekonomske struke koje doseže do daleke 1883. godine kada je formirana Trgovačka škola u Brčkom. U to vreme – pre 123 godine, to je bila prva Trgovačka škola u Bosni i Hercegovini. Od tada, ona potvrđuje svoju misiju obrazovanja kadrova ekonomske struke u Bosanskoj Posavini, Semberiji i Brčkom. Svoj regionalni značaj u obrazovanju se potvrđivao u čitavom periodu do današnjih dana. Odnosi se na formiranje:

- Trgovačke akademije 1923. godine,
- Srednje ekonomske škole 1951. godine,
- Ekonomske škole u Brčkom, 1958. godine,
- Više ekonomsko-komercijalne škole 1961. godine, dakle 45 godina postojanja i rada, pošto je taj oblik obrazovanja postao i ostao sastavni deo obrazovnog procesa visokog obrazovanja, istina bez stepenovanja u procesu obrazovanja na fakultetu.
- Ekonomskog fakulteta 1976. godine.

Trideset godina postojanja i rada Fakulteta je ostavilo traga u užoj i široj zajednici mnogi studenti koji su studirali na ovom Fakultetu, u proteklom periodu i danas, zauzimaju istaknuta mesta u privredi, društvenim delatnostima, obrazovanju u srednjim školama i na fakultetima. Da istaknemo one studente koji su danas univerzitetski profesori: prof. dr Stevan Stević, (koji predsedava ovim skupom), prof. dr Kadrija Hodžić,

prof. dr Čedomir Ljubojević, prof. dr Sejfudin Zahirović, prof. dr Mustafa Sinanagić, prof. dr Nenad Penezić, doc. dr Tunjo Perić, doc. dr Momčilo Poljić, doc. dr Sead Fazlović, doc. dr Senad Omerhodžić, doc. dr Bahrija Umihanić, doc. dr Sado Puškarević.

U prvu godinu studija, te 1976. godine se upisalo 220 studenata. Prvi dekan na Ekonomskom fakultetu u Brčkom bio je prof. dr Murat Sinanagić – danas predsedava skupom, inače predaje Računovodstvo i Rukovodilac je posledipomskih studija na Fakultetu. Dekani na Fakultetu bili su: prof. dr Dušan Penezić, prof. dr Marijan Karić, prof. dr Mehmed Dedić, prof. dr Ivan Jozić, prof. dr Dževad Šehić, prof. dr Cvijetin Ristanović, v.d., prof. dr Stevan Stević, prof. dr Milan Tomić.

Svaki od dekana je zajedno sa organima Fakulteta u datom trenutku uticao na rešenja koja su ostavila traga u stvaranju imena i imidža Fakulteta. Mislim da neću pogrešiti ako posebno istaknem poseban doprinos:

- Prof. dr Stevana Stevića, koji je u određenom trenutku rešavajući kompleksne probleme obezbedio funkcionisanje Fakulteta.
- Prof. dr Milana Tomića, koji je uticao na rešenja da Fakultet danas ima oblik, strukturu i status koju prezentujemo,
- Prof. dr Murat Sinanagić, koji je uticao na rešenja da se uključe zahtevi međunarodne zajednice u programe studiranja na Fakultetu, i što je prvi Rukovodilac poslediplomskog kursa na Fakultetu.

U proteklom periodu je diplomiralo na Fakultetu 1.374 studenata (zajedno sa 117 koji se danas promovisu). Na Fakultetu su stekli titulu doktora nauka: prof. dr Sabahet Drpljanin, prof. dr Lazar Milićević, prof. dr Muhamed Pamukčić, (pokojni), prof. dr Hamid Alibašić, prof. dr Mladen Bodiroža, prof. dr Izudin Kešetović, doc. dr Mersida Sućeska i dr Teodor Petrović.

Važno je istaći da su u poslednje dve godine stekli titulu doktora nauka Mersida Sućeska i Teodor Petrović, a uskoro se očekuju novi kandidati za ove titule. Mersida Sućeska je prvi doktor nauka, posle devedesetih godina, koja je doktorirala na Ekonomskom fakultetu u Brčkom sa temom: Slobodne zone u Bosni i Hercegovini u funkciji promocije izvoza. Drugi doktor nauka je Teodor Petrović – naš asistent na oblasti Računovodstva, koji je doktorirao na Bilansnim agregatima u funkciji menadžment kontrole u neprofitnim organizacijama.

Važno je istaći da je jedan od primljenih asistenata u ovom periodu magistrirao na Ekonomskom fakultetu u Beogradu – Nermina Pobrić, i time otpočela realizaciju ideje podmlađivanja kadrova na Fakultetu.

Protekli period je od Fakulteta zahtevao promene. Fakultet ih je i sam inicirao svestan da procesi progresa u nauci, privredi, društvu, zahtevaju prve promene u institucijama visokog obrazovanja i nauke. Menjali su se nastavni planovi i programi i prilagođavali zahtevima okruženja za određenim specifičnim znanjima iz oblasti ekonomije. Planovi i programi su bili rezultat globalnih tendencija u okruženju koje je Fakultet prepoznavao, usvajao na organima fakulteta i primenjivao ih u nastavi. Tako su od 1976. godine do 1989. godine nastavni planovi i programi bili posvećeni POSLOVNOJ EKONOMIJI. U 1988. godini se u BiH vrši racionalizacija visokog obrazovanja i Fakultet vrši izmenu nastavnog plana i programa opredeljujući se za UPRAVLJANJE POSLOVNIM PROCESIMA. U to vreme takvo opredelenje je proizašlo iz saznanja da je oblast upravljanja procesima tendencija koju će privreda i društvo u narednom periodu morati apsolvirati želi li se uključiti u tržišne procese širih integracija. Školske 2001/02 godine se na Fakultetu usvaja novi nastavni plan i program, kao logičan sled koju je iniciralo saznanje potrebe integrisanja u tržišne procese koje nameće tranzicija i globalizacija kao svetski proces. Tako se nastava organizuje na tri smeru:

- RAČUNOVODSTVO I FINANSIJE,
- POSLOVNA INFORMATIKA, i
- MENADŽMENT.

U procesu definisanja strukture nastavnih planova i programa konsultovani su i predstavnici međunarodne zajednice. Implementacija određenih oblasti je vršena tokom 2001, 2002 i 2003. godine, što su određeni organi – predstavnici međunarodne zajednice verifikovali.

U 2004. i 2005. godini se na Ekonomskom fakultetu pokreću i poslediplomske studije sa čime je Fakultet ispunio obavezu pred institucijama sistema da obrazuje kadrove svih nivoa obrazovanja u ekonomiji. Prva generacija poslediplomaca broji 36 studenata upisanih na dva smera:

- MENADŽMENT I PREDUZETNIŠTVO,
- MENADŽMENT U RAČUNOVODSTVU I REVIZIJI.

Rukovodilac poslediplomskih studija je prof. dr Murat Sinanagić.

U ovom momentu imamo dve prijave magistarskog rada.

Fakultet je deo okruženja u okviru kojeg svoje funkcionisanje vezuje sa sudbinom svih koji pripadaju delatnosti visokog obrazovanja u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini. Mnoge protivrečnosti društvenog okruženja se prelamaju u nastavnom procesu i na Ekonomskom fakultetu u Brčkom. To je realnost. Realnost je i da pripadnost međunarodnoj zajednici znači prihvatanje određenih obaveza koje institucije visokog obrazovanja moraju realizovati. Obrazovanje je uvek opšte dobro sa karakterističnim vrednostima za pojedinca i društvo. Spoznaja tih obaveza nalaže dinamičniji pristup procesu transformacije visokog obrazovanja. Ekonomski fakultet u Brčkom je prihvatio tu obavezu koja se odnosi na vreme u kome se postavljaju temelji za primenu bolonjskog procesa na našim prostorima. Ne zaboravlja se ni na oblast nauke, jer oblast racionalnog znanja je taj deo nauke kojom se meri, kvantifikuje, klasifikuje i analizira uključujući holizam i princip neodređenosti. Svesni da je to proces u okviru kojeg postoje i specifični jezici pojedinih nauka koje primenjuju zajednički jezik i metode koje imaju ograničenja "da svaka reč ili pojam, koliko god nam mogao izgledati jasno, poseduje samo jedan ograničen raspon primenjivosti." (Hajzenberg)

Polazna osnova za dalji razvoj visokog obrazovanja se odnosi na stanje koje imamo danas. U 2005/06. godini na Fakultetu je bilo upisano 1.296 studenata, a postdiplomaca 36 studenata.

U 2006/07. godini upis još nije završen, ali će biti upisano oko 1300 studenata i 30 postdiplomaca.

U nastavu je uključeno 27 profesora, 2 viša asistenta, 10 asistenata, 5 instruktora za vežbe. Nastava se već od 2005/06 godine izvodi jednosemestralno na svim godinama.

U implementaciji su programi na smerovima Računovodstvo i finansije, i Poslovna informatika. Zbog nedostatka kritične mase studenata za usmerenje na trećoj godini smer menadžmenta se nije pokretao. U isto vreme održavali su se ispiti za stari program – Upravljanje poslovnim procesima.

Za realizaciju ovih programa na raspolaganju su tri amfiteatra, dve slušaone, dva informatička kabineta, biblioteka i čitaonica.

Fakultet je deo strukture Univerziteta Istočno Sarajevo, u okviru kojeg se od 2003. godine implementira bolonjski proces. Bolonjski proces, mi posmatramo kao neprekidan proces kojeg čini serija konferencija na kojima se stručnim i političkim odlukama utiče na uspostavljanje Evropskog prostora visokog obrazovanja. Cilj je da se na tom prostoru postigne visok stepen konzistentnosti i kompatibilnosti visokog obrazovanja. Do sada, je održano pet sastanaka – etapa koje označavaju bolonjski proces. Te etape su:

1. PARIZ – SORBONA (25.05.1998.)

Ovu etapu karakterišu tri principa:

1. Olakšavanje mobilnosti studenata u evropskom području i njihova integracija u evropsko tržište rada, kao i olakšavanje mobilnosti nastavnog kadra;
2. Pобољшanje internacionalne transparentnosti kurseva i priznavanje kvalifikacija posredstvom postupnog prihvatanja zajedničkog okvira kvalifikacija i ciklusa studiranja;
3. Ohrabrivanje povratka studijima ili njihovog produžavanja u istoj ili drugoj instituciji, školi ili u okviru aranžmana evropske mobilnosti.

2. BOLONJA (19.06.1999.)

Ova etapa se zove bolonjska deklaracija koju karakteriše šest principa:

1. Olakšavanje prepoznatljivosti i uporedivosti kvalifikacija;
2. Implementacija sistema primarno baziranog na dva ciklusa;

3. Uspostavljanje sistema kredita, kao što je ECTS;
4. Razvijanje aranžmana za podršku mobilnosti studenata, nastavnog osoblja i istraživača;
5. Promovisanje evropske saradnje u osiguranju kvaliteta;
6. Promovisanje evropske dimenzije u visokom obrazovanju (razvijanje planova i programa i inter-institucionalna saradnja).

Ove dve etape predstavljaju osnovu Bolonjskog procesa koja se proverava od stručnjaka i ministara prosvete evropskih zemalja svake dve godine, i vrši se dalja razrada aktivnosti kojima se stvara evropski prostor visokog obrazovanja.

3. PRAG (19.05.2001.)

Praška konferencija ukazuje na tri specifična elementa:

1. Doživotno učenje;
2. Uključivanje visokoškolskih institucija i studenata kao aktivnih partnera;
3. Potreba za povećanjem privlačnosti Evropskog prostora visokog obrazovanja;

4. BERLIN (18. i 19.09.2003.)

Berlinska konferencija uspostavlja tri srednjoročna prioriteta koji su se trebali ostvariti do 2005. godine. To su:

1. Otpočinjanje implementacije strukture sa dva ciklusa;
2. Automatska dodeljivanja besplatnih dodataka diplomi na glavnim evropskim jezicima za sve završene studente;
3. Osnivanje nacionalnih sistema osiguranja kvaliteta.

5. BERGEN (19. i 20.05.2005.)

Peta etapa se odnosi na produbljivanje aktivnosti iz prethodnih etapa. Zaključci se odnose na:

1. Implementaciju standarda i smernica za osiguranje kvaliteta;
2. Implementaciju nacionalnih okvira za kvalifikovanje;
3. Dodeljivanje i priznavanje zajedničkih stupnjeva i doktorski stupanj;
4. Kreiranje fleksibilnog sistema visokog obrazovanja uključujući i procedure za priznavanje prethodnog školovanja.

Zadaci koji proizlaze iz Bolonjskog procesa prema državi i institucijama obrazovanja su veliki. Zahteva se promena u celokupnoj strukturi društvenog bića. Protivrečnosti na ovom prostoru su objektivno usporavale i usporavaju i one aktivnosti za koje postoji konsenzus na nivou društva. Svi osećaju potrebu regulisanja materije visokog obrazovanja – onako kako nameće bolonjski proces, a saglasnosti za zajedničkom akcijom nema.

Univerzitet u Istočnom Sarajevu, i Ekonomski fakultet u Brčkom u njegovom sastavu, su pristupili implementaciji bolonjskih zadataka 2003. godine. Polazna osnova je bila Samoevaluacija fakulteta i Univerziteta i Reforma univerziteta u Istočnom Sarajevu. Usvojen je Master plan kojim su definisani zadaci, nosioci i rokovi. Preambulom master plana se iskazuje opredeljenje za reformu visokog obrazovanja u duhu Bolonjske deklaracije i Lisabonske konvencije; uključivanjem studenata u bolonjski proces kao subjekta obrazovanja; unapređenje akademskog i istraživačkog procesa korišćenjem oskudnih resursa; olakšavanjem komunikacije i koordinacije stvaranjem partnerskih odnosa sa drugim univerzitetima, društvenom zajednicom i privredom; stvaranjem racionalnog modela upravno administrativnog poslovanja i efikasnog upravljačkog mehanizma. Usvojeni Master plan obuhvata šest osnovnih blokova transformacije Univerziteta, sa utvrđenim rokovima aktivnosti i nosiocima. To su:

1. Transformacija organizacione i upravljačke strukture Univerziteta,
2. Konsolidacija svojinskih prava Univerziteta,
3. Unutrašnja alokacija resursa (unutrašnji ekonomski odnosi),
4. Upravljanje kvalitetom,
5. Nastavni planovi i programi,
6. Akreditacija.

Transformacija organizacione i upravljačke strukture Univerziteta zahteva uspostavljanje strukture Univerziteta kao pravnog lica i na toj osnovi njegovog funkcionisanja. Neophodno je uspostaviti strukturu Univerziteta: Savet, Upravni odbor, Senat, rektor, prorektori, dekani, i doneti novi Statut, Pravilnike.

Konsolidacija svojinskih prava obuhvata proces prenosa vlasništva sa fakulteta ili nosilaca imovinskih prava koji su dali imovinu u zakup fakultetima, u vlasništvo Univerziteta. Zgrada Ekonomskog fakulteta u Brčkom je u vlasništvu Vlade Brčko Distrikta BiH, a da bi se Fakultet uključio u Univerzitet, on mora pre svega imati zgradu i zemljište u vlasništvu 1/1. Ova specifičnost se mora rešiti.

Unutrašnji ekonomski odnosi obuhvataju proces inventarisanja imovine na fakultetima i domovima i izradu i usvajanje završnog bilansa; ukidanje žiro računa fakulteta i otvaranje trezorskih podračuna fakulteta (radi praćenja ostvarenja prihoda); otvaranje novih poslovnih knjiga Univerziteta; izradu i usvajanje modela alokacije finansijskih sredstava; izradu Kriterija i Pravilnika o platama; i regulisanje materije sticanja i korišćenja prihoda od projekata, posebnih aktivnosti i kamata.

Upravljanje kvalitetom, nastavni planovi i programi i akreditacija su procesi posvećeni nastavi, nastavnim planovima, organizaciji funkcionisanja osnovne delatnosti fakulteta. To je skup zadataka kojima je Fakultet dao veliki značaj u procesu transformacije. Veće Fakulteta je formiralo Komisiju za primenu standarda, koju je ovlastilo i zadužilo za vođenje aktivnosti definisane u master planu a odnose se na oblast nastave i naučno istraživačkog rada. Komisija je sav taj posao uspešno i blagovremeno privela kraju.

Dame i gospodo.

Postojeći planovi i programi na Fakultetu su analizirani i vrednovani ECTS bodovima i uvedeni su u sistem jednosemestralne nastave za sve predmete na svim godinama studija. Ova aktivnost je predstavljala polaznu osnovu za uvođenje studiranja po ciklusima. Prvi ciklus je definisan sa četiri godine studija, odnosno 240 ECTS bodova. Drugi ciklus je definisan sa jednom godinom – dva semestra, i 60 ECTS bodova. U sklopu tih aktivnosti urađeno je uputstvo za izradu plana rada po predmetima kao oblik standardizacije i urađeni programi po predmetima i planirana dinamika predavanja i vežbi u semestru.

Veće Fakulteta je usvojilo nov način studiranja, definišući STUDIJSKE PROGRAME - kao oblik efikasnijeg sistema studiranja koji nalaže bolonjski proces, i studijske cikluse. Na Fakultetu je zadržano opredeljenje da studijski programi obuhvataju oblasti ekonomije iz:

- RAČUNOVODSTVO I FINANSIJE,
- POSLOVNA INFORMATIKA,
- MENADŽMENT.

Za svaki studijski program su definisani ciljevi, ishod procesa učenja, stručni, akademski odnosno naučni naziv, uslovi za upis na studijski program, lista obaveznih i izbornih studijskih područja, odnosno predmeta sa okvirnim sadržajem, način izvođenja studija i potrebno vreme za izvođenje studija, bodovna vrednost svakog predmeta iskazanog u skladu sa ECTS sistemom, bodovna vrednost završnog rada u ECTS bodovima, preduslov za upis pojedinih predmeta i grupe predmeta, način izbora predmeta iz drugih studijskih programa i uslovi za prelazak sa drugih studijskih programa u okviru istih ili srodnih oblasti studija. Ovakav pristup je urađen i za drugi ciklus sva tri studijska programa.

Nova školska godina se odvija po studijskim programima i ciklusima studiranja za prvu godinu studija. Studenti su na prvom času ovog semestra upoznati sa novim načinom studiranja i obezbeđen im je KATALOG u obliku INFORMATORA, koji je svaki student dobio u ćirilskoj ili latiničkoj verziji. Isti taj Informator se nalazi i na Web stranici Fakulteta. Na sednicama Veća Fakulteta su usvojeni standardi: SAMOVREDNOVANJE I OCENJIVANJE KVALITETA STUDIJSKIH PROGRAMA, NASTAVE I USLOVA RADA kao obavezni kodeks koji Fakultet primenjuje u procesu izvođenja nastave i verifikovanje rezultata tog procesa. U narednom periodu nas očekuje usaglašavanje aktivnosti na Fakultetu sa aktivnostima na Univerzitetu.

Druga, treća i četvrta godina u skladu sa Zakonom i Statutom obavljaju nastavu po starom programu, što pričinjava velike teškoće u izvođenju nastave u organizacionom i finansijskom pogledu.

Fakultet je vodio posebnu aktivnost vezanu za Zakon o visokom obrazovanju. Brčko Distrikt BiH nema Zakon o visokom obrazovanju, iako u skladu sa konačnom arbitražnom odlukom ima nadležnost u svim segmentima obrazovanja. Fakultet se nalazi u specifičnoj situaciji da organizaciono pripada Univerzitetu u Republici Srpskoj, a delatnost obavlja u Brčko Distriktu. To stvara objektivno poteškoće u funkcionisanju i zahteva hitno rešenje koje će obezbediti uslove za razvoj visokog obrazovanja na ovom prostoru.

U 30 godina rada ovog Fakulteta je ugrađeno mnogo energije ljudskog rada, angažovanja brojnih ljudi koji su uticali da uživamo plodove takvog angažovanja. Mnogo je njih da bismo ih nabrojali. Zahvalni smo im večno. Međutim, moramo posebno zahvaliti na doprinosu koji su dali našem funkcionisanju da postanemo ovo što danas prezentujemo:

- EKONOMSKOM FAKULTETU iz Banja Luke,
- EKONOMSKOM FAKULTETU iz Beograda,
- EKONOMSKOM FAKULTETU iz Tuzle,
- EKONOMSKOM FAKULTETU iz Subotice,
- EKONOMSKOM FAKULTETU iz Sarajeva,
- EKONOMSKOM FAKULTETU iz Osijeka.

Oni su svojom nesebičnošću učestvovali i učestvuju u svim našim programima.

Posebno moramo istaći specifičan odnos koji je uspostavljen sa Ekonomskim fakultetom u Tuzli. Saradnja između dva fakulteta se odvija na nivou INSTITUCIJA tako što se u okviru ove zgrade izvodi nastava Ekonomskog fakulteta iz Tuzle – na Višoj ekonomskoj školi, i angažovanjem naših profesora u izvođenju nastave na Fakultetu u Tuzli, i profesora iz Tuzle na našem fakultetu. Tako uspostavljeni odnosi se moraju i dalje razvijati na dobrobit celokupne zajednice.

Uloga supervizora u Brčko Distriktu je poznata. Svaki supervizor do sada je imao razumevanje za Fakultet. Svi oni zaslužuju našu zahvalnost. Sadašnji supervizor – g-din Rafi Gregorijan nam je već izrazio spremnost da pomogne na čemu mu unapred zahvaljujemo.

Teritorijalno Fakultet funkcioniše u Brčko Distriktu. Vlada Brčko Distrikta, u svim sazivima, je imala i ima razumevanja za Fakultet. Za ono što je učinila posebno se zahvaljujemo Vladi i gradonačelnicima. U narednom periodu očekujemo i veće angažovanje Vlade i naše prisustvo u pronalaženju rešenja za dobrobit Brčko Distrikta i šire društvene zajednice.

Posebno zahvaljujem svim dekanima, profesorima, gostima iz okruženja i drugim gostima koji su svojim prisustvom uveličali naš jubilej.

Dame i gospodo!

Dozvolite mi da čestitam svim diplomiranim ekonomistima koje danas promovišemo pojedinačno, da ih podsetimo da pripadaju porodici diplomiranih ekonomista Ekonomskog fakulteta u Brčkom, očekujemo da će dostojno prezentovati Fakultet, i želimo da postanu uspešni građani. Pošto je konkurs za upis na posledipolmske studije u toku pozivam ih da se prijave na konkurs i upišu na dalje usavršavanje.

HVALA VAM!

Brčko, 11.11.2006. godine

DEKAN:
Prof. dr Marin Gužalić, s.r.